

Budapest, 2006. szeptember 28.

A fizetési mérleg alakulása a 2006. II. negyedéves adatok alapján

Az MNB a meghirdetett adatközzételti és -felülvizsgálati gyakorlatával összhangban 2006. szeptember 29-én először publikálja a 2006. II. negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, és módosítja a 2004. és 2005. éves adatokat. A *közvetlen tőkebefektetésekre* vonatkozóan beépítésre kerültek a 2005. évi vállalati mérleg- és jövedelembeszámoló alapján kitöltött vállalati kérdőívek adatai. A 2005. évi statisztikákban az eddig publikált becsült újrabefektetett jövedelem értéket felváltotta a kérdőívek adata alapján számított tényadat., ugyanez érvényes a 2006-ra vonatkozó osztalékra is. A 2006-ra vonatkozó adózott eredmény a jövő júniusig beküldendő vállalati kérdőívek feldolgozásáig továbbra is becsült adat marad, de az új tényadatok figyelembe vételével változott.

Jelen publikáció során a fizetésimérleg-statisztika adatgyűjtési rendszerének átalakítása és a *KSH-val való módszertani harmonizáció* keretében az alábbi változtatások és rendkívüli revíziók történtek:

1/ Az MNB a fizetésimérleg-statisztikába 2005-ig visszamenőleg beépítette a KSH közvetlen megkérdezéséből származó adatait a szállítási, biztosítási, pénzügyi és a kormányzati szolgáltatásokra vonatkozóan. Ezzel a fizetési mérlegben elszámolt szolgáltatások teljes mértékben a KSH adatgyűjtéséből származnak.

2/ A KSH-val való további módszertani harmonizáció indokolta, hogy rendkívüli revízió keretében a 2003-as áru- és szolgáltatás adatokat is felülvizsgáljuk. Ez egyrészt a tértáruk, másrészt pedig a külső gyártás elszámolása miatt vált szükségessé. (Ezekről bővebben lásd keretes írásunkat a sajtóközlemény végén.)

3/ Az MNB átvezette a KSH által módosított 2004-2005-ös üzleti szolgáltatásokra vonatkozó adatokat. A mostani publikációban az adatszolgáltatók pontosított jelentései alapján módosítjuk a 2003-as, még az MNB adatgyűjtésekből származó adatokat is annak érdekében, hogy összehasonlíthatóak legyenek a különböző évek adatai.

4/ A KSH-val való módszertani harmonizáció azonban nem terjed ki a korábbi off-shore vállalatokkal kapcsolatos elszámolási gyakorlatunk utólagos megváltoztatására. 2006-ban a KSH a GDP számításokban az off-shore vállalkozások nettó exportjának elszámolását hozzáigazította a termelés oldali, költségalapú elszámolási gyakorlatához. 2003-tól ezekre a vállalatokra csak annyi külkereskedelmi forgalmat imputáltak a nemzeti számlákban, amennyi a termelésük alapján számolható. Az MNB fizetési mérlegben ezeket a cégeket a korábbi gyakorlatnak megfelelően továbbra is rezidensnek tekinti, és teljes szolgáltatás forgalmukat elszámolja. Így a fizetési mérlegben megjelenő szolgáltatások időszora nem tartalmaz módszertani váltás miatti törést. 2006-tól már nincs eltérés a KSH és az MNB statisztikái között, mivel megszűnt Magyarországon az off-shore státusz.

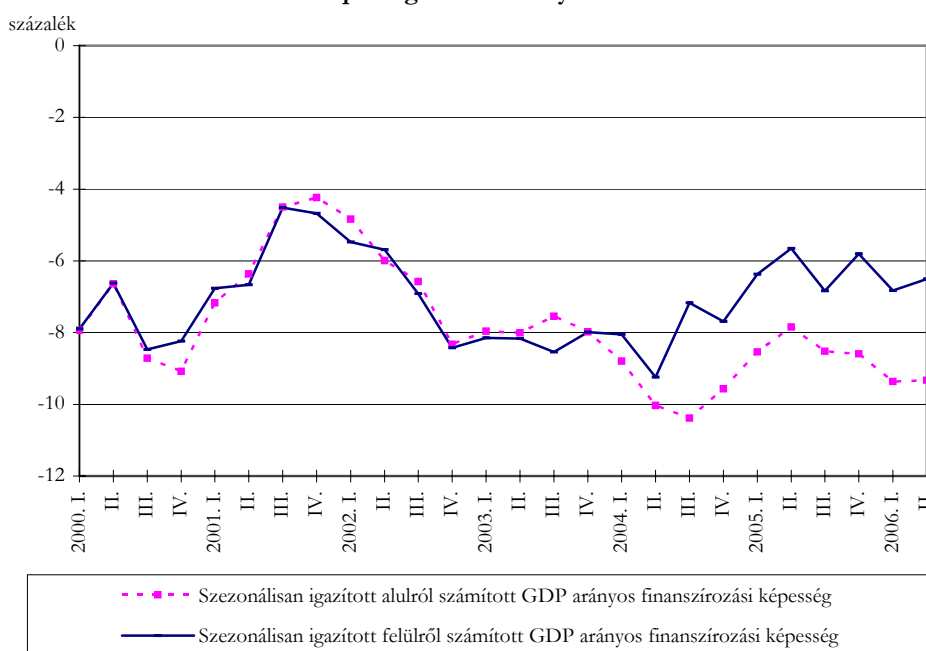
A fizetésimérleg-statisztikában Magyarország és az Európai Unió közötti tranzakciók az Eurostat által az EU intézményekre összeállított fizetési mérleggel egyező módon kerülnek elszámolásra. Ez eltérést jelent a pénzügyi számlák magyarországi gyakorlatához képest, mert azzal ellentétben a fizetésimérleg-statisztikákban az agrárintervenciók felvásárlások nem jelennek meg külfölddel szembeni tranzakcióként, illetve az ezzel összefüggő követelések EU-val szembeni követelésként.

A sajtóközleményben az eddigieknek megfelelően és közgazdaságilag értelmezhetően a speciális célú vállalatok adatai nélküli fizetési mérleg adatokat mutatjuk be. A honlapon megtalálható mind a speciális célú vállalatok nélküli, mind a speciális célú vállalatok adatait is tartalmazóan a fizetési mérleg és az állományi statisztika. A negyedéves idősoros táblában 2006 I. negyedétől a speciális célú vállalatok nélküli adatokkal folytatódnak az idősorok.¹

A negyedéves adatok alapján 2006 II. negyedévében a külfölddel szembeni felülről számított nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) az előző negyedéves adathoz viszonyítva alig változott, értéke -1434 millió euro volt, ami a szezonális hatások kiszűrésével -1433 millió euro, a GDP -6,5 százaléka volt. Forintban számítva az II. negyedéves nettó finanszírozási képesség értéke -383 milliárd forint. A pénzügyi mérleg egyenlegeként adódó úgynevezett alulról számított külső finanszírozási képesség, hasonlóan az előző negyedévhez a GDP -9,3 százalékát tette ki.²

1. ábra

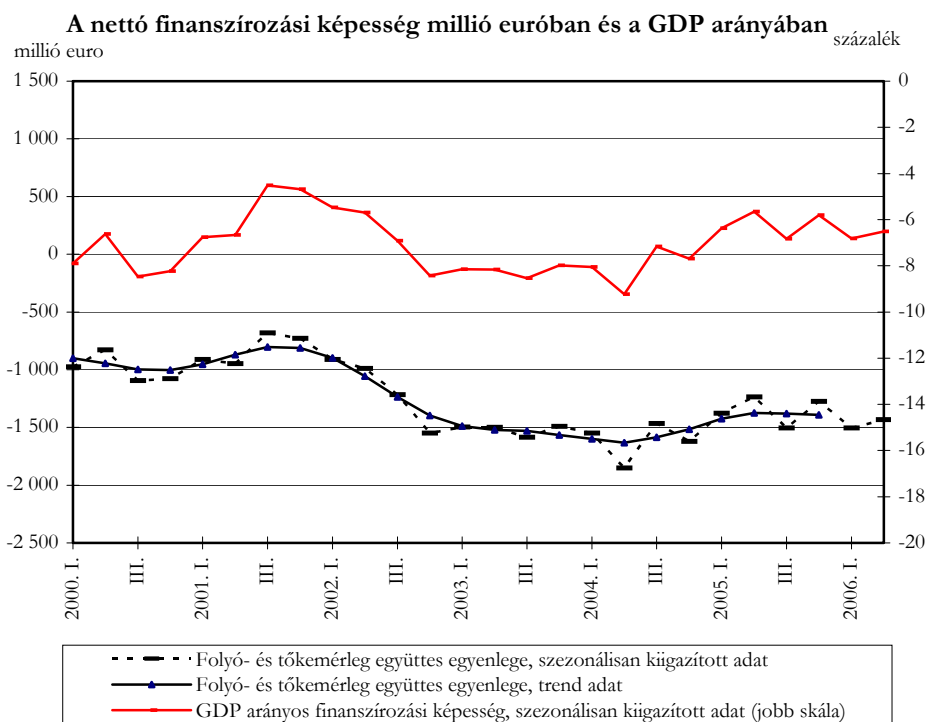
A szezonálisan igazított alulról és felülről számított nettó finanszírozási képesség a GDP arányában

¹ A speciális célú vállalatok (SCV-k) fizetési mérlegben történő elszámolásáról a 2006. I. negyedéves sajtóközleményben, illetve az MNB honlapján a módszertani megjegyzések között található részletesebb leírás.

² Az alulról számított finanszírozási képesség -1944 millió euro, szezonálisan kiigazítva -2028 millió euro volt. A két oldalról számított mutató közötti eltérés a fizetési mérleg tévedések és kihagyások során jelenik meg.

2. ábra

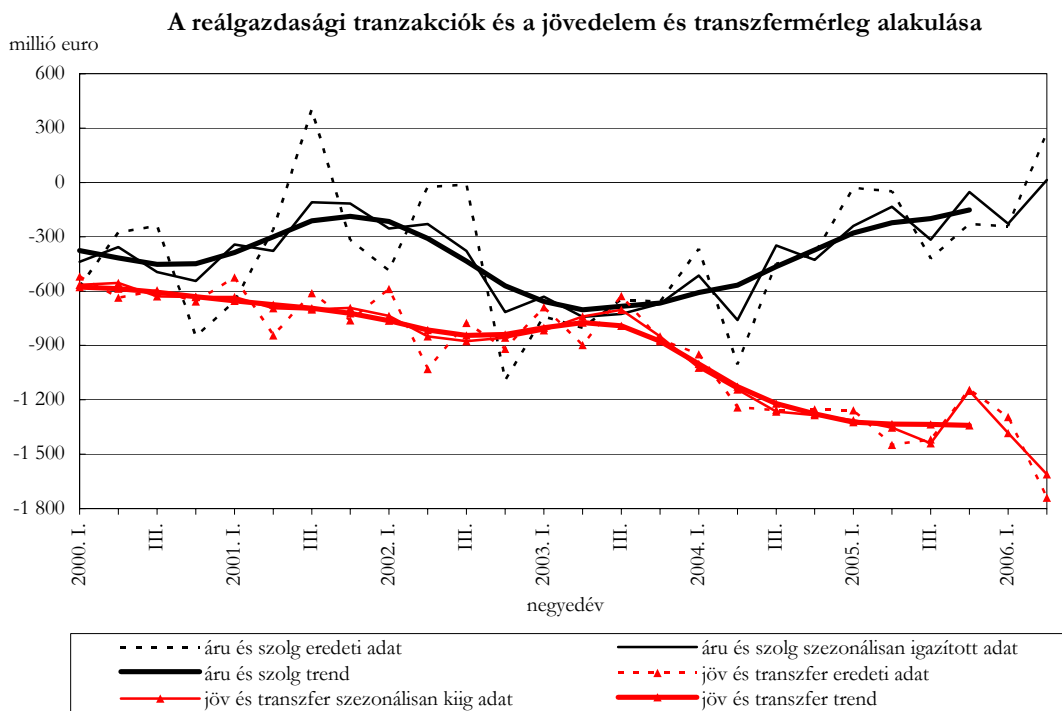

A felülről számított külső finanszírozási igény 2006. II. negyedévi kismértékű változása két ellentétes előjelű mozgás eredményeképpen alakult: a reálgazdasági tranzakciók egyenlege az előző negyedéves 218 millió eurós hiányról 14 millió eurós többletre változott (szezonálisan kiigazított adatok), ugyanakkor a jövedelmeknél és a folyó és tőke transzfereknél keletkezett hiány 227 millió euróval haladta meg az előző negyedéves értéket.

A folyó fizetési mérleg hiánya 2006. II. negyedévében 1468 millió euro volt, a szezonális hatásoktól megtisztítva 1387 millió euro.

A jövedelmek és a folyó transzferek kiadási többlete a második negyedévben 1740 millió euro, a szezonális hatásoktól megtisztítva 1610 millió euro volt. Az összes jövedelem hiánya tendenciájában egyenletesen nőtt (az újrabefektetett jövedelem folyamatosan növekvő szintje következtében), ugyanakkor a második negyedévben a megszokott módon a tőzsdéi vállalatok portfólió befektetések között elszámolt osztalék kifizetése növelte meg nagyobb mértékben a nem adósságeneráló jövedelmek hiányát. A folyó transzferek összege időszakról időszakra jelentősen változik, mióta az EU-val kapcsolatos transzferek megjelentek a statisztikában.

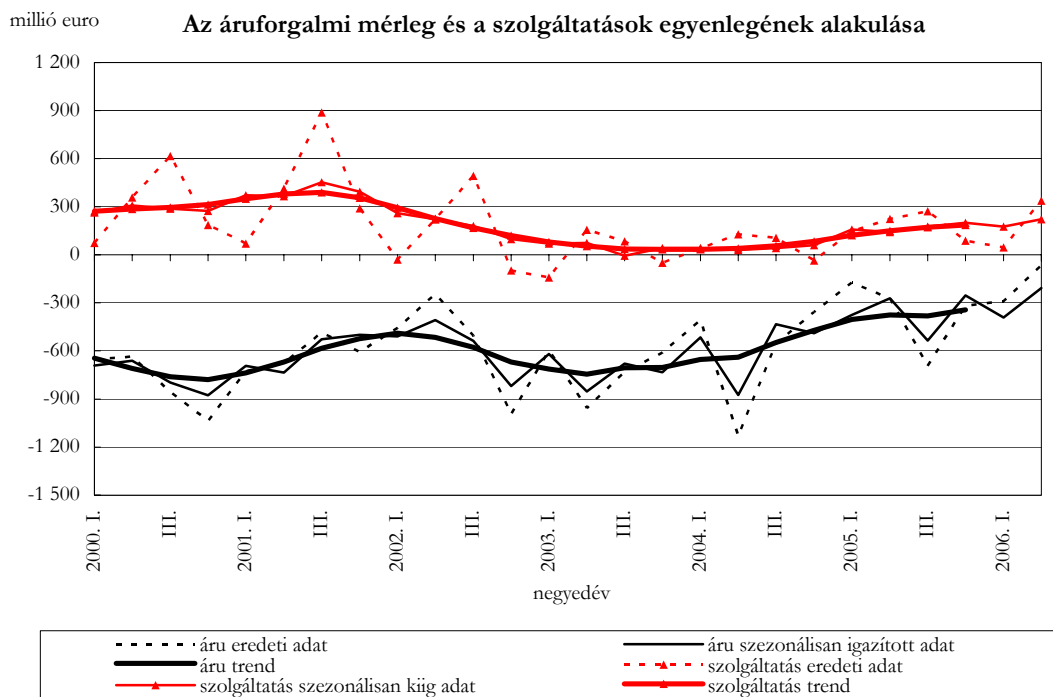
3. ábra

Az áruforgalmi hiány szintje folyamatosan csökken, nagysága a szezonális hatásoktól megtisztítva 2006. II. negyedévében 209 millió euro, a szezonális hatásokkal együtt mindössze 66 millió euro volt.

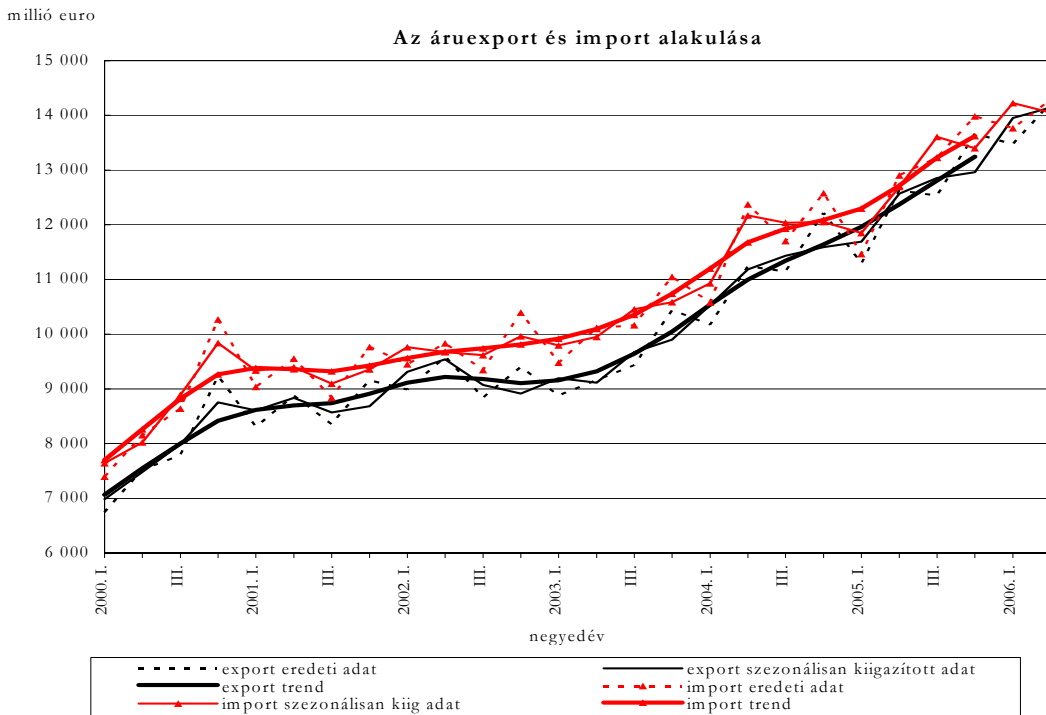
A szolgáltatások bevételi többlete is tovább nőtt, a második negyedéves érték szezonálisan igazítva 222 millió euro, a szezonális hatásokkal együtt 337 millió euro volt.

4. ábra

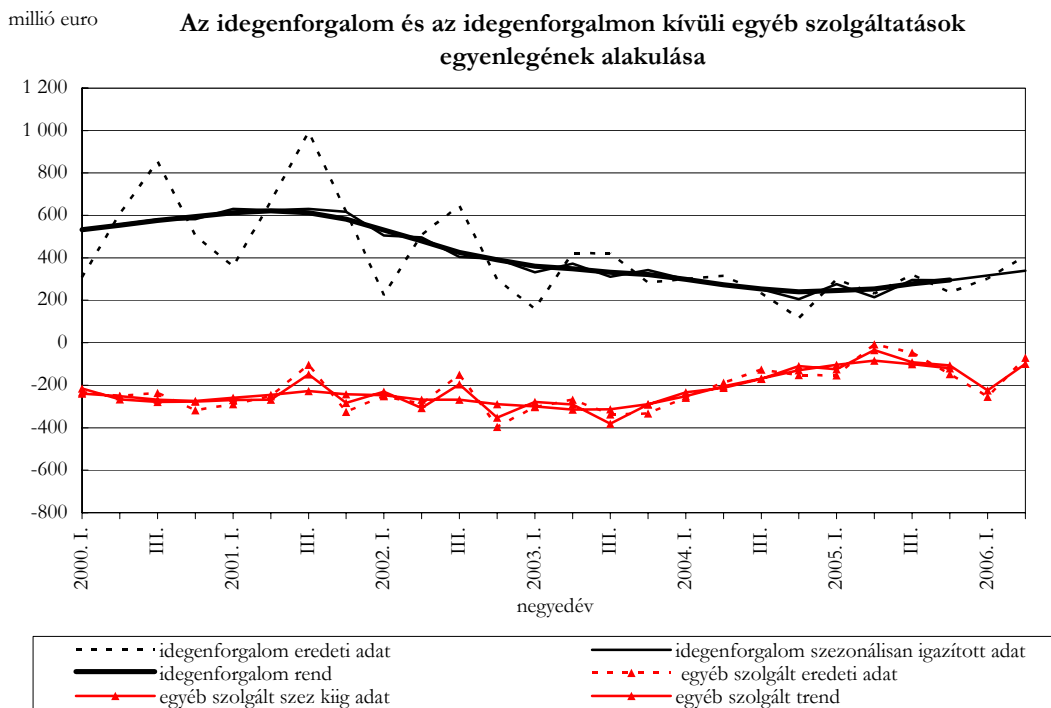
2006. II. negyedévében az áruforgalomban az export és import szintje szezonálisan kiigazítva alig változott. Az export és import értéke egyaránt meghaladta a 14 milliárd eurót.

5. ábra

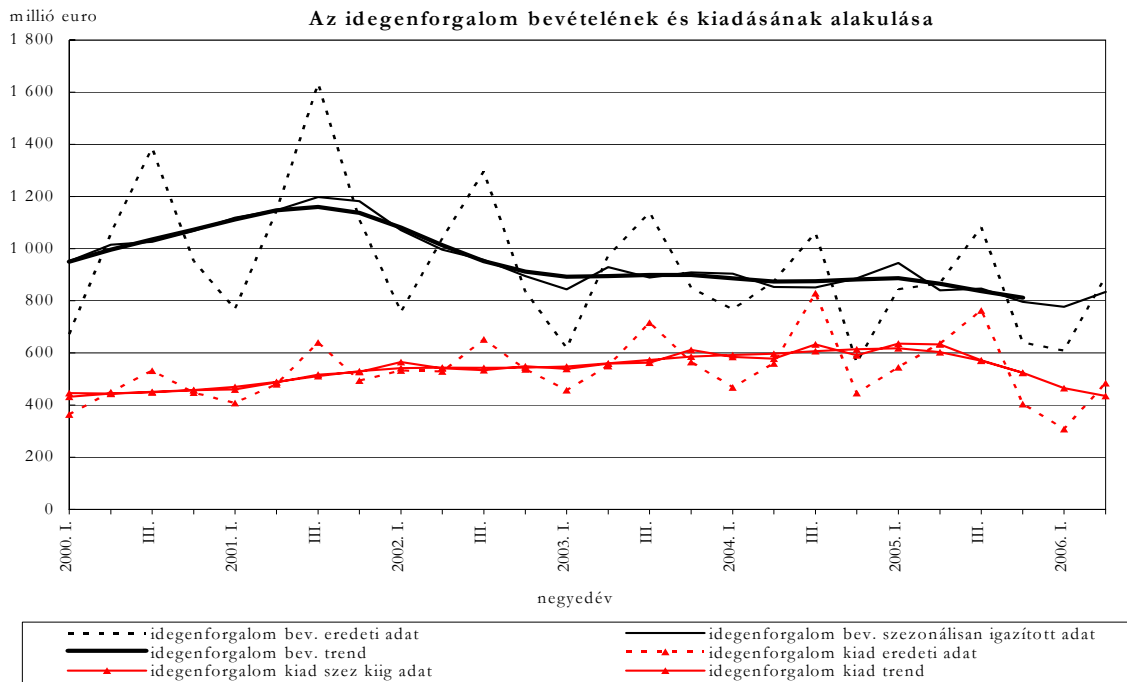

A szolgáltatásokon belül az idegenforgalmi többlet II. negyedéves szezonálisan kiigazított adata 340 millió euro, az egyéb szolgáltatásoknál mutatkozó hiány 99 millió euro volt. Az idegenforgalmi egyenleg bevételi többlete nagyobb volt, mint az előző negyedévben, és ez nagyobb mértékben a kiadások visszaesésének következménye. Az egyéb szolgáltatásoknál a bevételek és kiadások egyenletesen nőttek tovább.

6. ábra

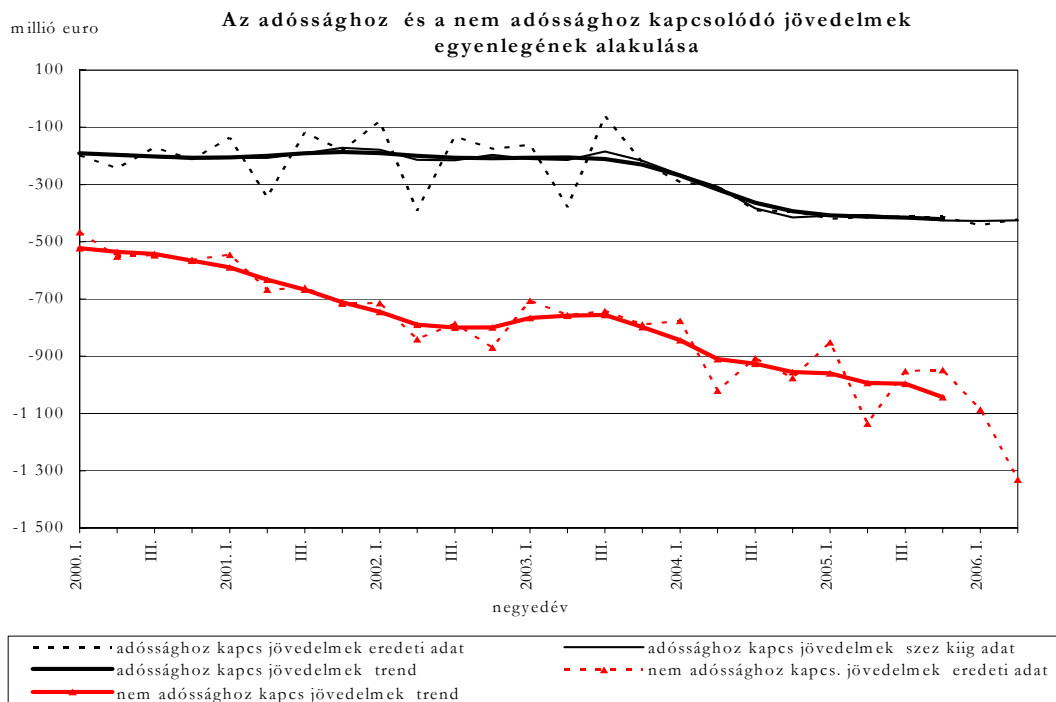

7. ábra

A jövedelem és transzfermérleg egyenlegében az adóssághoz és a nem adóssághoz kapcsolódó jövedelmek alakulása a meghatározó. Az adóssághoz kapcsolódó jövedelmek szezonálisan kiigazított hiánya 424 millió euro, a nem adósság típusú jövedelmeken keletkezett hiány pedig 1331 millió euro³ volt. A nem adóssághoz kapcsolódó jövedelmeknél a hiány növekedésének a második negyedévben két összetevője volt: egyfelől az újrabefektetett jövedelem egyenletesen növekvő szintje, másfelől a második negyedévben szokásosan a tőzsdéi vállalatok portfólió befektetések között elszámolt nagyobb osztalékfizetésének eredménye.

8. ábra

³ Ez az időszak nem tartalmaz szezonális hatásokat, ezért a szezonálisan kiigazított érték megegyezik a nem kiigazított értékkel.

A viszonzatlan folyó átutalások egyenlege 2006. II. negyedévben közel 18 millió eurós kiadási többletet mutatott.

A fizetési mérlegben elszámolt EU-források negyedévente eltérő mértékét a források tényleges lehívásának időpontja befolyásolja, viszont az EU költségvetéséhez történő bruttó nemzeti jövedelem (GNI) arányos hozzájárulásunkat egyenletesen számoljuk el. Így a negyedéves egyenleg alakulása nem tekinthető trendszerű hatásnak.

Az EU-val kapcsolatos második negyedéves tranzakciókat tekintve, a folyó transzferek egyenlege 95 millió euró kiadási, míg a tőke-transzferként elszámolt tranzakcióké 157 millió euró bevételi többletet mutatott. Összességében tehát a második negyedévben 62 millió euró bevételi többlet keletkezett.

2006. II. negyedévben a nem adóssággeneráló finanszírozás formájában megjelenő tőkemozgások egyenlege 2223 millió euro kiáramlást mutatott. Az újrabefektetett jövedelmekkel együtt a részesedés formájában megvalósuló közvetlen tőkebefektetések értéke a magyar befektetők 140 millió euro külföldre irányuló tőkebefektetése, és a külföldi befektetők 1339 millió euro Magyarországról történő tőkekivonásának eredményeként alakult ki. A tulajdonviszonyt megtestesítő portfólió befektetéseknél jelentkező nettó forgalom 744 millió euro forráskiáramlást mutatott.

2006. június végén a jegybanki tartalékok értéke 16,6 milliárd euro volt. A nemzetgazdaság bruttó adósságállománya 0,2 milliárd euróval volt nagyobb az előző negyedév végén mért értéknél. A közvetlen tőkebefektetéseken belül elszámolt egyéb tőkével a bruttó adósságállomány 1,8 milliárd euróval nőtt a második negyedévben. A nettó külföldi adósság 2,2 milliárd euróval, míg a közvetlen tőkebefektetéseken belül elszámolt egyéb tőkével együtt számítva 3,4 milliárd euróval növekedett. A külföldiek tulajdonában lévő, forintban denominált államkötvények állománya 2006. június végén 9,2 milliárd euro volt, 1,5 milliárd euróval alacsonyabb az előző negyedév végén mért adatnál.

1. tábla

Magyarország külfölddel kapcsolatos adósságállománya az időszak végén

	2005	2006	
		I. n. év	II. n. év
I. Nemzetgazdaság (S.1), bruttó adósság /1	57.8	60.9	61.1
II. Nemzetgazdaság (S.1), nettó adósság /1	24.2	25.1	27.3
III. Nemzetgazdaság (S.1), bruttó adósság (A+B)/2	68.4	74.8	76.6
A: Államháztartás és MNB (S.13+S.121)	26.9	29.7	28.2
A.1. ebből: forint adósság /3	10.9	11.5	10.5
B. Magánszektor (S.1-S.13-S.121)	41.5	45.1	48.3
IV. Nemzetgazdaság (S.1), nettó adósság (A+B)/2	29.7	31.9	35.3
A: Államháztartás és MNB (S.13+S.121)	10.4	11.3	11.0
A.1. ebből: forint adósság /3	10.6	11.2	10.3
B. Magánszektor (S.1-S.13-S.121)	19.2	20.6	24.3

/ 1 a közvetlen tőkebefektetéseken belül elszámolt egyéb tőke nélkül

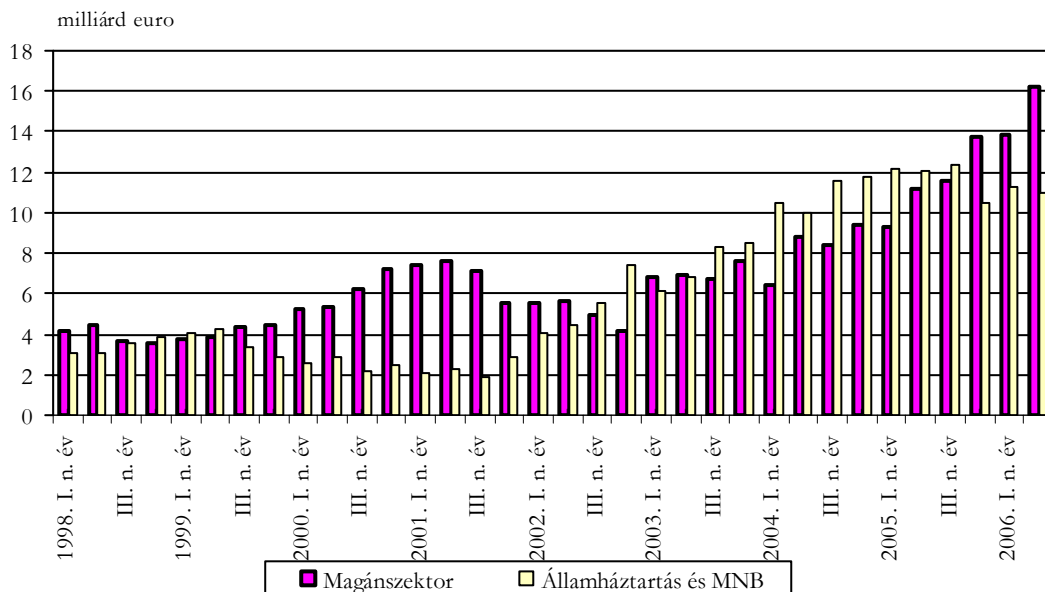
/ 2 a közvetlen tőkebefektetéseken belül elszámolt egyéb tőkével együtt

/ 3 értékpapír+egyéb

N.B.: Kerekítés miatt az összesen adatokban eltérés lehet

9. ábra

Magyarország nettó adósságállománya*, 1998-2006

/* a közvetlen tőkebefektetéseken belül elszámolt egyéb tőke nélkül

A nemzetgazdaság nettó adósság állománya 2006. június végén 27,3 milliárd euro (a GDP arányában 31,1%) volt. A közvetlen tőkebefektetéseken belül elszámolt egyéb tőkével együtt pedig 35,3 milliárd euro (a GDP arányában 40,2%) volt. 2006. II. negyedév végén az előző negyedévhez viszonyítva az államháztartás és az MNB nettó adósságállománya 0,3 milliárd euróval csökkent.

2. tábla

A folyó fizetési mérleg alakulása

millió euro

	2005					2006		
	I.n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I.-IV.n.év	I.n. év	II. n. év	I.-II.n.év
1. Áruk, egyenleg	-175	-273	-694	-318	-1460	-289	-66	-355
1.1. Export	11291	12631	12533	13665	50120	13475	14219	27695
1.2. Import	11466	12904	13227	13983	51580	13764	14285	28050
2. Szolgáltatások és jövedelmek, egyenleg	-1103	-1301	-1066	-1244	-4713	-1453	-1384	-2837
2.1. Szolgáltatások*, egyenleg	145	223	272	88	728	46	337	384
2.1.1. Export	2297	2534	2883	2599	10313	2100	2595	4695
2.1.2. Import	2152	2311	2611	2510	9585	2054	2258	4312
2.2. Jövedelmek, egyenleg	-1247	-1524	-1338	-1332	-5442	-1499	-1722	-3221
2.2.1. Adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-419	-414	-411	-413	-1657	-442	-421	-863
2.2.2. Nem adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-851	-1135	-952	-948	-3886	-1086	-1331	-2417
2.2.3. Munkajövedelmek, egyenleg	23	24	25	29	102	29	31	60
3. Viszonytalan folyó átutalások, egyenleg	-11	75	-80	187	171	205	-18	186
4. Folyó fizetési mérleg egyenlege	-1289	-1499	-1840	-1375	-6002	-1537	-1468	-3006
5. Tőké mérleg egyenlege	171	183	78	282	714	114	35	148
6. Külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (4+5)	-1118	-1316	-1762	-1093	-5288	-1424	-1434	-2857
7. Nem adóssággeneráló finanszírozás, egyenleg	71	-1448	1874	2774	3271	1309	-2223	-914
7.1. Külföldön, egyenleg	-588	-669	-113	-214	-1584	-226	-140	-366
7.1.1. Részvény és egyéb részesedés	-478	-705	-60	-59	-1302	-149	-214	-364
7.1.2. Újrabefektetett jövedelem	-110	36	-53	-155	-281	-77	74	-2
7.2. Magyarországon, egyenleg	834	-480	1440	3542	5336	1391	-1339	52
7.2.1. Részvény és egyéb részesedés	305	355	339	2432	3431	977	267	1244
7.2.2. Újrabefektetett jövedelem	528	-834	1101	1110	1905	415	-1607	-1192
7.3. Portfólió befektetések, részvény és egyéb részesedés, egyenleg	-175	-299	547	-555	-482	143	-744	-600
*- ebből: Idegenforgalom, egyenleg	299	231	319	236	1085	301	408	709
bevétel	844	867	1082	640	3433	609	893	1502
kiadás	545	636	763	404	2347	308	484	792

2.1. Szolgáltatások, egyenleg (Idegenforgalom nélkül !!!)	-154	-8	-47	-148	-357	-255	-71	-326
2.1.1. Export	1453	1667	1801	1959	6880	1491	1703	3194
2.1.2. Import	1607	1675	1848	2107	7237	1746	1773	3519

N.B.: Kerekítés miatt az összesen adatokban eltérés lehet

3. tábla

A folyó fizetési mérleg alakulása (szezonálisan kiigazított adatok) ^{a)}

millió euro

	2004				2005				2006	
	I. n.év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I. n.év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I. n.év	II. n. év
1. Áruk, egyenleg	-516	-876	-434	-490	-376	-272	-536	-254	-393	-209
1.1. Export	10531	11178	11433	11599	11690	12558	12856	12972	13951	14136
1.2. Import	10932	12161	12052	12050	11847	12682	13624	13396	14222	14039
2. Szolgáltatások és jövedelmek	-1063	-1122	-1274	-1296	-1156	-1234	-1213	-1208	-1348	-1336
2.1. Szolgáltatások	43	29	42	60	158	142	175	200	175	222
2.1.1. Idegenforgalom, egyenleg	299	271	252	205	276	214	296	294	316	340
bevétel	904	853	851	887	945	840	847	796	777	834
kiadás	577	572	645	583	606	631	586	552	383	450
2.1.2. Egyéb szolgáltatások, egyenleg	-234	-212	-171	-110	-125	-35	-92	-106	-224	-99
bevétel	1236	1321	1431	1513	1492	1689	1813	1885	1531	1725
kiadás	1580	1585	1643	1604	1671	1652	1935	1818	1794	1900
2.2. Jövedelmek	-1106	-1151	-1316	-1356	-1314	-1376	-1388	-1408	-1523	-1558
2.2.1. Adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-266	-307	-383	-415	-408	-407	-415	-426	-427	-424
2.2.2. Nem adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-776	-1020	-907	-976	-851	-1135	-952	-948	-1086	-1331
2.2.3. Munkajövedelmek, egyenleg	34	32	31	29	26	26	26	27	29	30
3. Viszonytalan folyó átutalások, egyenleg	68	61	45	64	-62	121	-35	140	127	65
4. Folyó fizetési mérleg egyenlege	-1424	-2085	-1796	-1598	-1411	-1386	-1850	-1362	-1634	-1387
5. Tőké mérleg egyenlege	-54	2	177	135	171	183	78	282	114	35
6. Külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség	-1548	-1852	-1467	-1620	-1377	-1237	-1505	-1274	-1505	-1433

* * * * *

Tértiárak

A fizetési mérleg módszertana szerint a korábban **már külkereskedelmi forgalomba került és határt átlépett termékek** különböző okokból (minőségi kifogás, eladatlan termékek stb.) történő **visszaszállítását** stornó tételekként kell elszámolni, mind az exportban, mind az importban. Az eddig alkalmazott eljárásban a stornózás nem történt meg, ezt - a KSH-val egyetértésben - most elvégeztük 2003-ig visszamenőlegesen. A módosítás egyenleget nem érint, az áruforgalom bevételi és kiadási oldala ugyanazon mértékben csökken. A korrekció mértéke éves szinten 2003-ban 470, 2004-ben 304, 2005-ben pedig 203 millió euro volt. 2006-tól a publikációinkban már az új módszertan szerint szerepeltetjük az áruforgalmat.

Külső gyártás

Az elmúlt években több magyarországi vállalat az általa külföldön vásárolt árut nem Magyarországon, hanem külföldön dolgoztatta fel, majd ezt követően az árut külföldön értékesítette (külső gyártás). 2006-ban az MNB és a KSH között szakmai megállapodás született arról, hogy ezt a tevékenységet mind a fizetési mérlegben, mind a nemzeti számlákban a **kereskedelmi szolgáltatások** között számoljuk el, s hogy az MNB a fizetési mérlegben a számításokat 2003-ig vezeti vissza. A visszavezetés 2003-ra és 2004-re becslés, 2005-re és 2006-ra pedig a jelentett adatok alapján történt. Az éves egyenleg 2003-ban 131, 2004-ben 92, 2005-ben pedig 134 millió euro volt. A revízió javította a kereskedelmi szolgáltatások és egyben a folyó fizetési mérleg egyenlegét.

* * * * *

A 2006. harmadik negyedévi fizetésimérleg- és külfölddel szembeni állományi statisztikákat, valamint a 2006. első és második negyedéves revideált adatokat 2006. december 29-én teszi közzé az MNB.

* * * * *

^{a)} Módszertani megjegyzések a szezonálisan kiigazított adatokhoz:

A folyó fizetési mérleg összetevőire elvégzendő szezonális kiigazítás az alábbi módszerrel történik:

A folyó fizetési mérleg összetevőinek szezonális kiigazítása az Eurostat ajánlásaival összhangban a Demetra interface-n belül a SEATS TRAMO szoftverrel történik.

Az *ünnepnapok* hatását a magyarországi ünnepnapokra elkészített beépített változó segítségével, a *munkanap-hatást* pedig két regressziós változó felhasználásával szűrjük ki.

A *kiugró értékek* közül az egy időszakot érintő additív outlier és a több időszakot érintő csillapodó törés (transitory changes) azonosítását végzi el a program.

Az adatok egységes tartalommal 1995-től állnak rendelkezésre, ezért az idősorokat ettől az évtől igazítjuk. A revízió csökkentése érdekében egy éven keresztül ugyanazt a modellbeállítást alkalmazzuk és a megjelenő publikációkban a program által számolt trend helyett a szimmetrikusan a centrumtól távolodva csökkenő súlyú öt-havi $(Y_t = 1/9 * X_{t-2} + 2/9 * X_{t-1} + 3/9 * X_t + 2/9 * X_{t+1} + 1/9 * X_{t+2})$ mozgóátlagot szerepeltetjük.

Az egyenlegekre nézve direkt kiigazítást alkalmazunk, ami annyit jelent, hogy az egyenlegeket és aggregátumokat közvetlenül tisztítjuk meg a szezonális hatásoktól és nem a szezonálisan kiigazított összetevőkből képezzük az egyenlegeket és az aggregátumokat. Ebből következően az összetevők szezonálisan kiigazított adataiból nem állítható elő az egyenleg szezonálisan kiigazított adata.

Módszertani megjegyzések a publikációhoz, táblázatokhoz:

- 1) A szektorok és alszektorok neve után szereplő kód (pl. S.121) a nemzetközi gyakorlatban általánosan használt osztályozás megfelelő csoportjára utal. Az egyes szektorok tartalmi leírása az MNB honlapján a Pénzügyi adatok/Statisztika címszó alatt „Az új statisztikai szektorbontás 2001 júniusától” található (www.mnb.hu).
- 2) Az IMF SDDS közzétételi szabványának való megfelelés miatt az MNB a 2003. II. negyedéves adatok közzétételétől kezdődően az internetes statisztikai idősorok között egy új összetételű külső adósságállományi adatot is publikál. A már korábban is publikált bruttó külső adósság és az új adósságkategória között az a különbség, hogy utóbbi a külfölddel szembeni pénzügyi derivatíva tartozásokat nem sorolja az adósságelemek közé. A továbbiakban az Interneten – az adósságkategória feltüntetése mellett - mindkét adat publikálásra kerül.

MAGYAR NEMZETI BANK
STATISZTIKAI FŐOSZTÁLY